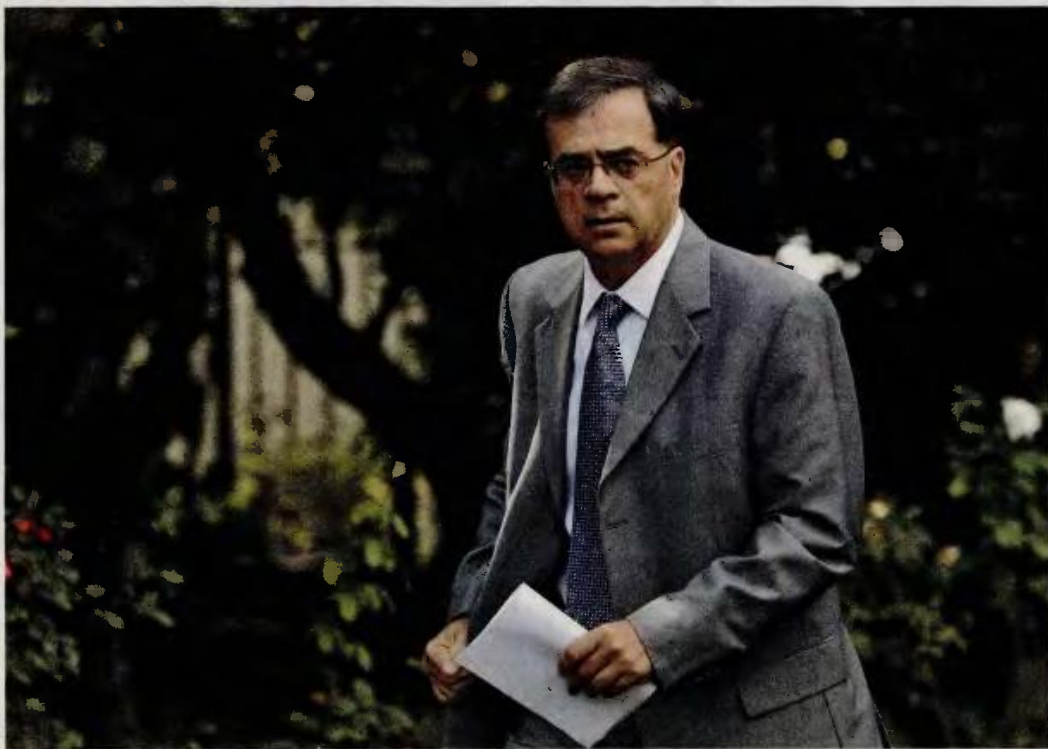

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ «Κ»

Χαρδούβελης: Φοβάμαι νέα ύφεση και ρήξη με εταίρους

Τον κίνδυνο να επιστρέψει η οικονομία σε ύφεση και να οδηγηθεί η χώρα σε οριστική ρήξη με την Ευρωζώνη όσο καθυστερεί η συμφωνία με τους δανειστές, επισημαίνει ο υπ. Οικονομικών, **Γκίκας Χαρδούβελης** και προειδοποιεί για τον κίνδυνο η χώρα να μείνει χωρίς χρηματοδοτική στήριξη της Ευρωζώνης. **Σελ. 14**

ΑΡΧ. ΛΟΥΙΣΑ ΓΟΥΛΙΑΜΑΚΗ

«Χωρίς παράταση και χωρίς να κλείσει η συμφωνία έως τις 28/2, η Ελλάδα θα παραμείνει εκτός χρηματοοικονομικής στήριξης της Ευρωζώνης» εκτιμά στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών, **Υγκίκας Χαρδούβελης**.

Κανένα «κούρεμα»

– Πιστεύετε ότι είναι πιθανό να δεχθούν οι πιστωτές «κούρεμα» του χρέους;
– «Κούρεμα» δεν πρόκειται να δεχθούν οι πιστωτές, το έχουν δηλώσει ρητά κατ' επανάληψη. Πιστεύω ότι η νέα κυβέρνηση μπορεί να καταλήξει σε συμφωνία που θα περιλαμβάνει την επιμήκυνση της διάρκειας λήξης των δανείων του επίσημου τομέα, μόνο εάν τηρήσει τις δεσμεύσεις που έχουν συμφωνηθεί. Η επιμήκυνση μπορεί να δοθεί ως επιβράβευση των προσπαθειών μας και όχι ως αποτέλεσμα απειλών. Είναι μια τροποποίηση που μπορεί να γίνει αποδεκτή από τους εταίρους και δανειστές μας, καθώς δεν προκαλεί ζημία στους Ευρωπαίους φορολογουμένους. Πιστεύω επίσης ότι είναι πιθανόν η νέα κυβέρνηση να καταλήξει - εφόσον η αξιολόγηση κλείσει και μαζί με τους εταίρους καθοριστούν οι όροι που θα διέπουν τον ευρωπαϊκό προληπτικό μηχανισμό στήριξης, τον ECLL - στη μετατροπή επιτοκίων από κυμαινόμενα σε σταθερά.

«Επικρατεί αδικαιολόγητος εφησυχασμός»

Ο υπουργός Οικονομικών επισημαίνει ότι η κάλυψη των βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών του Δημοσίου μέσω της έκδοσης εντόκων γραμματίων προϋποθέτει να συμφωνήσει η ΕΚΤ να αγοράσουν επιπλέον έντοκα οι τράπεζες. Επίσης, σημειώνει ότι δεν υπάρχει πρόβλημα με τις καταθέσεις, ούτε περίπτωση «κουρέματος», όπως έγινε στην Κύπρο.

– Ποιες είναι οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου στο προσεχές μέλλον; Μπορεί να καλυφθούν μέχρι τον Ιούνιο με εκδόσεις εντόκων γραμματίων;

– Οι χρηματοδοτικές ανάγκες σωρεύονται με την πάροδο του χρόνου. Στο πρώτο τρίμηνο ξεπερνούν τα 4 δισ. ευρώ νέων αποπληρωμών υποχρεώσεων (μέσα σε αυτά είναι και η επιστροφή προηγούμενων δανείων του ΔΝΤ) και σε αυτό το ποσό πρέπει να προστεθεί και ο παράγοντας απόσυρση ξένων επενδυτών από τα έντοκα γραμμάτια, που είναι περίπου 3 δισ. ευρώ. Στη συνέχεια αυξάνονται ακόμα περισσότερο. Οι αριθμοί αυτοί θα επιβαρυνθούν περαιτέρω εάν ο προϋπολογισμός δεν εκτελείται όπως έχει σχεδιαστεί. Οι ανάγκες αυτές δεν καλύπτονται εύκολα με έκδοση εντόκων γραμματίων. Δεν είναι υπόθεση ρουτίνας. Πρώτον, απαιτείται έγκριση των δανειστών για να υπερβούμε το όριο των 15 δισ. ευρώ, που έχουμε ήδη φτάσει. Θα δώσουν, όμως, τέτοια έγκριση οι δανειστές αν στο μεταξύ ακολουθήσουμε πολιτική σύγκρουσης και μη τηρήσουμε τις δεσμεύσεις; Δεύτερον, απαιτείται να υπάρχουν ενδιαφερόμενοι ιδιώτες δανειστές για να αγοράζουν τα έντοκα. Χωρίς αξιοπιστία πολιτικής, θα είναι δύσκολο να τους βρούμε, τουλάχιστον με λογικά επιτόκια. Και αν η ΕΚΤ κάνει πράξη την απειλή της για διακοπή της δικής της χρηματοδότησης προς

“

Αν παραμείνουμε στην αβεβαιότητα, τα πιθανά σενάρια πολλαπλασιάζονται, χωρίς να έχει μηδενική πιθανότητα ακόμα και μια νέα ύφεση.

τις ελληνικές τράπεζες και υπαγωγή των τραπεζών στον ακριβό ΕΛΑ της Τράπεζας της Ελλάδος, με δυσκολία οι εγκώριες τράπεζες θα πειστούν να βάλουν πλάτη. Και αν μπορέσουν να το κάνουν θα μεταφέρουν το υψηλότερο κόστος στους πελάτες τους, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα. Χωρίς χρηματοδότηση, το κράτος πιθανόν να ξεκινήσει μια πολιτική περαιτέρω καθυστερήσεων στις πληρωμές του προς τους πολίτες. Αυτό, όμως, επιβαρύνει την οικονομική ανάπτυξη που ξεκίνησε από το 2014, και δημιουργεί τρύπα στα έσοδα που είχε προβλέψει ο Προϋπολογισμός, μεγεθύνοντας την αρχική χρηματοδοτική ανάγκη! Δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος και κάθε μέρα που θα περνάει η κατάσταση θα επιδεινώνεται. Οι κίνδυνοι ατυχήματος, συνεπώς, θα αυξάνονται όσο παραμένουμε χωρίς συμφωνία με τους εταίρους μας.

– Θεωρείτε ότι μια πολιτική διαπραγμάτευση μπορεί να παρακάμψει τη συμφωνία με την τριόκη;

– Οι συμφωνίες γίνονται ανάμεσα σε κράτη και όχι ανάμεσα σε κυβερνήσεις. Και οι συμφωνίες ανάμεσα σε κράτη πρέπει να τηρούνται. Ιδιαίτερα, όταν τα κράτη αυτά έχουν φτιάξει μια κοινή

νομισματική ένωση και έχουν μια κοινή οικονομική, πολιτική, και πολιτιστική πορεία. Θεωρώ ότι επικρατεί ένας αδικαιολόγητος εφησυχασμός, ιδιαίτερα από κόμματα της αντιπολίτευσης, για τις συνέπειες της μη τήρησης των συμφωνιών με τους εταίρους. Πιθανόν ο εφησυχασμός να προέρχεται από το γεγονός ότι μάθαμε να ζούμε στην κόψη του ξυραφιού εδώ και χρόνια, χωρίς να στερνοθούμε της χρηματοδότησης. Πιθανόν και ο εφησυχασμός να προέρχεται και από την ελπίδα ότι κάτι καλύτερο μπορούν να καταφέρουν σε σχέση με την προηγούμενη κυβέρνηση στη διαπραγμάτευση με τους δανειστές. Και η ελπίδα ψάχνει στήριγματα. Έτσι, πιθανόν να παραμερίζεται η σκληρή πραγματικότητα. Ανατρέχοντας, όμως, στο παρελθόν, γίνεται φανερό ότι η χρηματοδότηση δεν ήλθε με τον αυτόματο πιλότο. Συνδεόταν από ισχυρές δεσμεύσεις εκ μέρους μας. Όταν οι δεσμεύσεις μας τηρήθηκαν, η χρηματοδότηση ήρθε. Η οποιαδήποτε λοιπόν πολιτική συμφωνία με τους εταίρους θα συμπεριλαμβάνει χαρακτηριστικά δούνα και λαβείν. Δεν θα ακυρώσει τα συμφωνηθέντα, πιθανόν να τα τροποποιήσει με συνοδεία διαφορετικών, ίσως και μεγαλύτερων, δεσμεύσεων. Να θυμόμαστε ότι η λύση πρέπει να είναι δεκτή και από τις δύο πλευρές.

– Υπάρχουν εκροές καταθέσεων, έστω κι αν κατάσταση είναι υπό έλεγχο. Πάντως, κάποιοι καταθέτες φαίνεται να ανησυχούν. Υπάρχει περίπτωση bail in όπως στην Κύπρο;

– Υπάρχει μια πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στην Ελλάδα και την Κύπρο. Στην Κύπρο κρεοκόπησαν συγκεκριμένες τράπεζες και εκεί οι καταθέτες έχασαν μέρος των χρημάτων τους. Στην Ελλάδα οι τράπεζες είναι υγιείς, ανακεφαλαιοποιήθηκαν, και πρόσφατα πέ-

ρσαν και τα stress test της ΕΚΤ. Δεν υπάρχει φόβος bail in. Πάντως, κάποιοι καταθέτες φοβούνται και παρακολουθούμε προσεκτικά τη συμπεριφορά τους. Η κατάσταση είναι υπό έλεγχο. Οι εκροές μπορούν να αναστραφούν, αν αρθεί η αβεβαιότητα.

– Είπατε ότι πιθανόν το πρωτογενές πλεόνασμα του 2014 θα είναι χαμηλότερο του αναμενόμενου. Πού οφείλεται αυτό; Διευρύνεται το δημοσιονομικό κενό του 2015 και απαιτούνται επιπλέον μέτρα;

– Προβλέπω ότι τελικά το πλεόνασμα θα είναι ελαφρά πάνω από τον στόχο του 1,5% του ΑΕΠ. Το μαζιλάρι που υπήρχε, κάθικε λόγω της υστέρησης των εσόδων, η οποία σχετίζεται με το πάγωμα στην οικονομία. Το πάγωμα αυτό το έφεραν οι εκλογές και η αβεβαιότητα που επικράτησε ως προς την κατεύθυνση που θα πάρει η οικονομική πολιτική. Όσον αφορά το 2015, δεν θα χρειαστούν νέα μέτρα αν η σημερινή κυβέρνηση συνεχίσει το έργο της.

– Υπάρχουν ήδη επιπτώσεις στην οικονομία από τον εκλογικό κύκλο; Θεωρείτε ότι θα πρέπει να αναθεωρηθεί η παράδειγμα η εκτίμηση για τον ρυθμό ανάπτυξης φέτος;

– Η αναθεώρηση του ρυθμού ανάπτυξης είναι συνάρτηση του τοπίου που θα επικρατήσει μετά τις εκλογές. Αν η νέα κυβέρνηση έχει μια ξεκάθαρη αναπτυξιακή στρατηγική, δεν θα απαιτηθεί αναθεώρηση, αφού η οικονομία μπορεί να καλύψει το χαμένο έδαφος και να απογειωθεί. Αν, όμως, παραμείνουμε στην αβεβαιότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα, ο ρυθμός θα μειωθεί, ενώ τα πιθανά σενάρια πολλαπλασιάζονται, χωρίς να έχει μηδενική πιθανότητα ακόμα και μια νέα ύφεση. Η πολιτική θα παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην τύχη της οικονομίας.

«Πιθανό ατύχημα εξαιτίας έλλειψης έγκαιρης συμφωνίας»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ**

Τον κίνδυνο να επιστρέψει η οικονομία σε ύφεση και να οδηγηθεί η χώρα σε οριστική ρήξη με την Ευρωζώνη, όσο καθυστερεί η συμφωνία με τους δανειστές επισημαίνει ο υπουργός Οικονομικών, **Γκίκας Χαρδούβελης**. Προειδοποιεί ότι χωρίς παράταση του προγράμματος ή συμφωνία με την τρόικα έως το τέλος Φεβρουαρίου, η χώρα θα μείνει χωρίς τη χρηματοδοτική στήριξη της Ευρωζώνης.

– **Είπατε ότι η Ελλάδα μπορεί να βρεθεί εκτός ευρώ λόγω ατυχήματος. Τι ακριβώς εννοείτε;**

– Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι όσο το ταχύτερο αρθεί η σημερινή αβεβαιότητα, τόσο το καλύτερο για την οικονομία. Η πιθανότητα ατυχήματος γεννιέται από την έλλειψη έγκαιρης συμφωνίας με τους εταίρους και δανειστές μας και μια παρατεταμένη πολιτική σύγκρουσης, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακραίες συμπεριφορές, πιθανόν σε νέα ύφεση της οικονομίας

“

Παρατεταμένη πολιτική σύγκρουσης θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακραίες συμπεριφορές, πιθανόν σε νέα ύφεση της οικονομίας και στην τελική ρήξη.

και στην τελική ρήξη. Αυτό το περιβάλλον πρέπει να αποφευχθεί.

– **Μπορεί να δοθεί αυτόματα δεύτερη παράταση στο Πρόγραμμα ή τουλάχιστον «σιωπηρώς» μια παράταση;**

– Η παράταση δεν δίδεται αυτόματα, απαιτείται αίτηση της ελληνικής κυβέρνησης και για να δοθεί απαιτείται ομοφωνία από τους εταίρους. Αρκεί μία χώρα της Ευρωζώνης να διαφωνήσει και τα προβλήματά μας πολλαπλασιάζονται. Επίσης, οι κανονισμοί δεν επιτρέπουν «σιωπηρή» παράταση, ιδιαίτερα στη δική μας περίπτωση που έχουμε λαμβάνειν χρήματα.

– **Εάν, όμως, μια νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ αποφασίσει ότι δεν θα υποβάλει αίτημα παράτασης, ποιες θα είναι οι επιπτώσεις;**

– Χωρίς παράταση και χωρίς να κλείσει η συμφωνία έως τις 28/2, η Ελλάδα θα παραμείνει εκτός χρηματοοικονομικής στήριξης της Ευρωζώνης, γεγονός που συνεπάγεται:

Πρώτον, θα υπάρξει απώλεια πόρων της τάξης των 7,2 δισ. ευρώ, τα μισά από δάνεια του ΔΝΤ και τα υπόλοιπα μισά από την Ευρωζώνη. Σημειώνω, μάλιστα, ότι τα 1,9 δισ. ευρώ από τα χρήματα της Ευρωζώνης είναι καθαρή

δωρεά, δεν αποτελούν δάνειο. Είναι η επιστροφή στην Ελλάδα του κεφαλαίου κέρδους και των τόκων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας από την αγορά των ελληνικών ομολόγων σε πολύ χαμηλή τιμή. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να τα αρνούμαστε, αφού το μέγεθός τους πλησιάζει το κόστος της ετήσιας κρατικής φαρμακευτικής δαπάνης ή τα 3/4 των εσόδων του ΕΝΦΙΑ.

Δεύτερον, η Ελλάδα θα βρεθεί μόνη της να αντιμετωπίσει τις αγορές, όποτε τις χρειαστεί. Δεν θα υπάρχει προληπτικός μηχανισμός στήριξης. Συγχρόνως, η αξιοπιστία μας θα πάσχει, οι πόροι των 7,2 δισ. θα έχουν απελευσθεί, και οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου θα είναι μεγάλες. Μεγάλη ευελιξία στη χρηματοδότηση δεν θα υπάρχει, ιδιαίτερα επειδή έχουμε πιάσει το όριο των 15 δισ. έκδοσης εντόκων γραμματίων.

Τρίτον, χωρίς την ολοκλήρωση του προγράμματος η Ελλάδα θα αναγκαστεί να επιστρέψει το ποσό των 11,4 δισ. ευρώ που έχει σήμερα το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Αυτά είναι χρήματα που δεν χρειάστηκε να χρησιμοποιηθούν έως σήμερα για την προστασία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η επιστροφή τους, μπορεί μεν να μειώσει το ελληνικό χρέος, αλλά θα ακυρώσει ένα ποσό ευρωπαϊκών χρημάτων που υπήρχε και υπάρχει ως «μαξιλάρι».

Τέταρτον, η ΕΚΤ δεν θα παρέχει τη συνήθη ρευστότητα που παρέχει στις ελληνικές τράπεζες. Μετά την κρίση του 2012 και την ομαλοποίηση των συνθηκών στην ελληνική χρηματοοικονομική αγορά, η παλαιά τεράστια εξάρτηση από την ΕΚΤ μειώνονταν με σταθερούς ρυθμούς, αλλά αυτό σταμάτησε και αντιστράφηκε από τον Νοέμβριο. Οι τράπεζες έχουν ανάγκη την ΕΚΤ, αλλά λόγω έλλειψης ενέχυρου καλής ποιότητας, θα στραφούν προς τον μηχανισμό του Emergency Liquidity Assistance από την Τράπεζα της Ελλάδας, ο οποίος δεν απαιτεί ενέχυρο υψηλής ποιότητας, αλλά λειτουργεί με αποκλειστικό εγγυητή το ελληνικό Δημόσιο και κοστίζει περισσότερο. Ήδη η Τράπεζα της Ελλάδος έχει ζητήσει να ενημερωθεί για τις ανάγκες τους σε χρηματοδότηση από τον ΕΛΑ. Αποτέλεσμα θα είναι το επιπλέον κόστος να πέσει τα επιτόκια δανεισμού επιχειρήσεων και νοικοκυριών, ακόμα πιο ψηλά. Να σημειώσω εδώ ότι ακόμα και η οροφή του ΕΛΑ τελεί υπό την έγκριση της ΕΚΤ.

Πέμπτον, θα είναι ιδιαίτερα δύσκολη η υπαγωγή των ελληνικών τραπεζών στο Πρόγραμμα Ποσοτικής Χαλάρωσης. Δηλαδή η Ελλάδα πιθανόν να χάσει το τρένο της εύκολης χρηματοδότησης, το οποίο όμως θα χρησιμοποιούν οι υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης.